

1. ZANIM ZACZĘŁA SIĘ HISTORIA

1. **Prehistoria** to okres dziejów od pojawienia się praludzi około 4,2 mln lat temu do wynalezienia pisma w IV tys. p.n.e.

2. **Podział prehistorii.** Ze względu na materiał, z którego wytwarzano narzędzia prehistoria dzieli się na:

a) **epokę kamienia :**

- **paleolit** – starsza epoka kamienna, epoka kamienia łupanego
- **mezolit** – średnia epoka kamienna
- **neolit** – młodsza epoka kamienna, epoka kamienia gładzonego

b) **epokę brązu** – człowiek potrafi wytwarzać narzędzia ze stopu cyny i miedzi, czyli z brązu,

c) **epokę żelaza**

d) w różnych częściach świata przejście z jednej epoki w drugą dokonywało się w różnym czasie.

3. Pochodzenie człowieka

a) **antropogeneza** – pochodzenie i ewolucja praludzi. **Antropologia** – nauka o antropogenezie.

b) teoria ewolucji Karola Darwina

c) **ewolucja hominidów** = człowiekowatych

- praludzie pojawili się we wschodniej Afryce,
- **australopitek** – ok. 4,2 mln lat temu – pierwszy korzystał z prostych narzędzi,
- **homo habilis** – **człowiek zręczny**, uzdolniony – wytwarzał samodzielnie narzędzia – potrafił odłupywać i ostrzyć kamień,
- **homo erectus** – **człowiek wyprostowany** – wytwarzał narzędzia i broń, był myśliwym, umiał rozniecać ogień, za zwierzyną wywędrował do Europy i Azji
- **homo sapiens neanderthalensis** – **człowiek rozumny neandertalski** – wytwarzał narzędzia dzięki, którym mógł polować na duże zwierzęta, umiał mówić i grzebał zmarłych,
- **homo sapiens sapiens** – **człowiek rozumny właściwy** – wytwarzał narzędzia z różnych materiałów, tworzył sztukę, posługuje się mową, tysiące lat później stworzył pismo, ewoluuje do dzisiaj.

4. **Rewolucja neolityczna** – proces, który polegał na przejściu z koczowniczego na osiadły tryb życia. Najwcześniej dokonał się na Bliskim Wschodzie, na obszarze tzw. Żyznego Półksiężycy do X – VIII tys. p.n.e. Pierwsze znane osady to Jerycho w Palestynie i Çatal Höyük w Rurcji.

5. W neolicie ludzie:

- a) budowali domy, mieszkali w osadach,
- b) nauczyli się uprawiać rolę
- c) udomowili zwierzęta,
- d) wytwarzali ceramikę,
- e) tkali tkaniny,
- f) nauczyli się wytapiać metal.

6. **Epoka brązu** – w V tys. p.n.e. na Bliskim Wschodzie ludzie nauczyli się wytapiać brąz – stop cyny i miedzi. Narzędzia z brązu były twardsze, bardziej precyzyjne, a broń lepsza. Z brązu wytwarzano również ozdoby czy naczynia.

7. **Epoka żelaza** – pod koniec II tys. p.n.e. na Bliskim Wschodzie ludzie opanowali umiejętność wytopu żelaza. Narzędzia i broń były twardsze i bardziej trwałe. Ruda żelaza częściej występuje w naturze niż miedź.

7. Porównanie paleolitu i neolitu.

	Paleolit	Neolit
Jaki tryb życia prowadzili ludzie?	Ludzie prowadzili koczowniczy tryb życia.	Ludzie prowadzili osiadły tryb życia.
W co się ubierali?	Ubierali się w skóry.	Ubierali się w tkaniny.
Czym się zajmowali?	Zajmowali się zbieractwem, łowiectwem.	Zajmowali się uprawą roli, hodowlą zwierząt i rybołówstwem.
Gdzie mieszkali?	Mieszkali w jaskiniach, szałasach.	Mieszkali w domach z kamienia, drewna lub suszonej cegły
Jakie narzędzia wykonywali?	Wykonywali proste narzędzia z kamienia, drewna, kości i rogu. Pierwsze narzędzia kamienne z rozłupanych kamieni pojawiły się około 2 mln lat temu	Wykonywali dość precyzyjne narzędzia z kamienia gładzonego, rogu, kości, a później z miedzi. Były to: siekiery, sierpy, noże, igły, haczyki, żarna do mielenia zboża,.
Jaką bronią się posługiwali?	Wytwarzali broń z kamiennymi ostrzami: oszczepy, maczugi, noże.	Wytwarzali broń z kamienia, a później z brązu: włócznie, sztylety, łuki, noże, harpuny.
Jakie posiadali umiejętności?	Umieli rozpalać ogień, .	Nauczyli się : ▪ wytapiać metal: złoto, miedź, ▪ tkąć ▪ siać i zbierać zboże ▪ mleć zboże ▪ hodować zwierzęta ▪ budować osady ▪ lepić garnki z gliny